

Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Skrifstofa stjórnunar og umbóta
Arnarhvoli við Lindargötu
101 Reykjavík
fjr@fjr.is

Reykjavík, 17.5.2021
Tilvísun vor: E-2021-228/ 00.11

Efni: Umsögn Landsvirkjunar um drög að almennri eigandastefnu ríkisins fyrir öll félög í eigu ríkisins

Vísað er til máls nr. 103/2021 í samráðsgátt stjórnvalda er varðar endurskoðun á almennri eigandastefnu ríkisins fyrir félög í eigu þess. Um mikilvægt mál er að ræða en Landsvirkjun fagnar því umfangsmikla starfi sem hefur átt sér stað og þakkar tækifærið til samráðs.

Landsvirkjun tekur undir mikilvægi eigandastefnu og markmið hennar um að tryggja vandaða og gegnsæja stjórnsýslu. Landsvirkjun leggur mikla áherslu á góða stjórnarhætti í starfsemi sinni en sem dæmi um það má nefna fjölmargar stefnur og reglur sem stjórn Landsvirkjunar samþykkir og alþjóðlegar vottanir á starfsemi og stjórnun fyrirtækisins.

Landsvirkjun fagnar því að við ritun nýrrar almennrar eigandastefnu hafi verið litið til leiðbeininga OECD um stjórnun fyrirtækja í eigu ríkisins (the OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises 2015). Fyrirtækið tekur undir þau markmið sem þar eru sett fram um að tryggja að fyrirtæki í eigu ríkisins starfi á gagnsæjan, skilvirkan og ábyrgan hátt og hefur í starfsemi sinni leitast við að uppfylla þau atriði. Landsvirkjun vill vekja athygli á B. lið annars kafla leiðbeininganna um mikilvægi þess að leyfa fyrirtækjum í eigu ríkisins að starfa sjálfstætt í samræmi við skilgreind markmið en markmið fyrirtækisins hafa nú þegar verið skilgreind í sérlögum um Landsvirkjun. Fyrirtækið vekur einnig athygli á A. lið þriðja kafla leiðbeininganna er segir að skýr aðskilnaður skuli vera á milli hlutverks ríkisins sem eiganda og sem stjórnvalds, sérstaklega varðandi hagstjórnarákvoranir. Landsvirkjun fagnar sérstaklega áherslum á gagnsæi en vekur jafnframt athygli á A. lið sjötta kafla um mikilvægi þess að upplýsingagjöf um mikilvægar upplýsingar fari fram í samræmi við lög og alþjóðlega viðurkennda staðla um upplýsingagjöf fyrirtækja til eiganda.

Með vísun til framangreinds telur Landsvirkjun mikilvægt að við endurskoðun almennrar eigandastefnu ríkisins sé gætt að góðu samræmi hennar við þann almenna lagaramma sem gildir um starfsemi fyrirtækisins, að hún styðji áfram við rekstur og starfsemi félagsins og að ekki skapist lagaleg óvissa. Þarna vísar Landsvirkjun til t.d. sérlaga um Landsvirkjun, samkeppnislaga, laga um verðbréfaviðskipti, ríkisstyrkjareglна EES samningsins, laga um sameignafélög og laga um stjórnarráð Íslands. Í OECD reglunum er mikil áhersla á mikilvægi skýrleika hvað varðar ábyrgð og ábyrgðarskiptingu.

Landsvirkjun hefur lagt áherslu á góð samskipti við eiganda fyrirtækisins og mun leggja sig fram um að svo verði áfram. Núverandi lagarammi setur fyrirtækinu þó ákveðnar skorður hvaða varðar samskipti milli fyrirtækis og eiganda og væri því æskilegt að skýrt kæmi fram að lög gangi framar eigandastefnu ef upp kemur ósamræmi. Þá telur Landsvirkjun mikilvægt að skýrt sé hver fari með umboð til samskipta af hendi eigandans.

Fyrirmæli í eigandastefnu og lagarammi

Mikilvægt er að skýrt komi fram í eigandastefnu um tengsl stefnunnar við ákvæði almennra eða sérlagra sem gilda um fyrirtæki í almannaeigu. Í drögum að almennri eigandastefnu ríkisins eru sett fram ýmsar leiðbeiningar um hvernig starfsemi fyrirtækja í eigu ríkisins skuli háttað, m.a. um einstök mál, s.s. stefnumótun, fjárfestingar og starfsmannamál. Hvað Landsvirkjun varðar telur fyrirtækið að þarna kunni almenn lög og drög að eigandastefnunni að stangast á. Sem dæmi má nefna að,

- Landsvirkjun starfar eftir sérlögum nr. 42/1983. Í þeim lögum er að finna ákvæði um hlutverk og tilgang Landsvirkjunar, skipan stjórnar, sem og um hæfi, umboð og ábyrgð stjórnarmanna og forstjóra Landsvirkjunar. Lögin veita einnig ákveðin ramma utan um upplýsingamiðlun milli fyrirtækisins og eiganda.
- Í sameignarfélögum samningi ríkissjóðs og Eignarhluta ehf. frá árinu 2012 er kveðið á um að þar sem ákvæði sameignarfélögum segja ekki til um hvernig með skuli farið skal hlíta almennum reglum sem gilda um sameignarfélög, svo og lagaákvæðum sem geta átt við hverju sinni. Í lögum um sameignarfélög er að finna mjög ítarleg ákvæði um hlutverk og ábyrgð stjórnar, ákvörðunartöku sem og um upplýsingagjöf til félagsmanna.
- Landsvirkjun starfar á samkeppnismarkaði og fellur undir bæði ákvæði samkeppnisлага og ákvæði ríkisstyrkjareglra EES samningsins. Við skoðun ESA á rafmagnssamningum fyrirtækisins hefur sérstaklega verið horft til þess hvort stjórnvöld (eigandinn) hafi haft bein eða óbein áhrif á ákvörðun um fjárfestingu eða samningsgerð. Ákvæði í eigandastefnunni um að Landsvirkjun beri við fjárfestingarákvarðanir að taka mið af hagstjórnarákvörðunum stjórnvalda kynni að orsaka að ESA tæki viðkomandi ákvarðanir fyrirtækisins til athugunar.

Landsvirkjun hvetur til að hugað verði sérstaklega að samræmi eigandastefnunnar við lög við áframhaldandi vinnslu eigandastefnunnar.

Upplýsingagjöf og eftirlitshlutverk

Í drögum að eigandastefnu er fjallað um aukna upplýsingagjöf, samskipti og samráð við fjármála- og efnahagsráðuneytið, eða eftir atvikum önnur stjórnvöld, um t.d. sérstök markmið í rekstri. Landsvirkjun telur að ýmis ákvæði í þessa veru kunni að fara gegn ákvæðum laga hvað fyrirtækið varðar. Sem dæmi má nefna að,

- Landsvirkjun er starfandi á samkeppnismarkaði og hefur af hálfu samkeppnisfirvalda verið skilgreint í markaðsráðandi stöðu á ákveðnum mörkuðum raforkumarkaðarins. Samkeppnislög leggja ákveðnar hömlur á fyrirtæki hvað varðar upplýsingagjöf um viðkvæmar viðskiptalegar upplýsingar. Landsvirkjun getur því verið í þeirri stöðu að upplýsingagjöf til eiganda utan hluthafafunda sé háð takmörkunum og getur falið í sér brot á samkeppnislögum.
- Landsvirkjun fellur undir ákvæði um tilkynningaskyldu, upplýsingarskyldu og miðlun innherjaupplýsinga samkvæmt lögum um verðbréfaviðskipti. Upplýsingagjöf til fjármála- og efnahagsráðuneytis utan aðalfunda um fjárfestingar- og rekstraráætlunar kunna að falla undir þær takmarkanir sem gilda samkvæmt ákvæðum laganna.
- Ákvæði í drögum að eigandastefnu kunna að ganga gegn ákvæðum um trúnaðarskyldu stjórnarmanna og góða stjórnarhætti hvað varðar skýran aðskilnað á hlutverki, umboði og ábyrgð á milli eiganda, stjórnar og stjórnenda.

Með tilliti til ofangreinds, hvetur Landsvirkjun til að hugað verði sérstaklega að því hvernig ýmis ákvæði í drögum að almennri eigandastefnu ríkisins um upplýsingagjöf, samskipti og samráð samræmast öðrum lögum sem setja viðkomandi fyrirtækjum skorður hvað þetta varðar. Mikilvægt er að upplýsingagjöf til eiganda Landsvirkjunar fari fram með formbundnum og skrásettum hætti á aðalfundi og aukafundum fyrirtækisins með eiganda. Þá vill Landsvirkjun einnig vekja athygli á því að drög að almennri eigandastefnu segja ekki til um hverjir það eru nákvæmlega sem hefðu umboð fjármála- og efnahagsráðuneytisins til að óska upplýsinga frá fyrirtækinu sem eigandi. Landsvirkjun óskar að skýrt sé hvaða aðilar það séu sem fara með umboð eiganda enda á fyrirtækið jafnframt í öðrum samskiptum við ráðuneytið.

Niðurlag

Landsvirkjun fagnar endurskoðun almennrar eigandastefnu ríkisins fyrir fyrirtæki í eigu þess. Við áframhaldandi vinnslu eigandastefnunnar teldi Landsvirkjun gott ef hugað væri sérstaklega að margþættu samspili eigandastefnunnar við þá löggjöf sem Landsvirkjun býr við ásamt öðrum orkufyrirtækjum. Þá væri æskilegt að drög að viðauka við eigandastefnu er varða orkufyrirtæki sé til skoðunar á sama tíma og hin almenna eigandastefna ríkisins. Landsvirkjun leggur jafnframt til að skoðað verði hvort heppilegra sé að sett verði sérstök eigandastefna fyrir orkufyrirtækin með stoð í 2. mgr. 44. gr. laga um opinber fjármál, í stað viðauka. Ástæða þess er einkum það lagalega umhverfi sem orkufyrirtækin starfa í, m.a. á grundvelli raforkulaga, samkeppnislag, laga um veröbréfaviðskipti og ríkisstyrkjareglina EES samningsins.

Landsvirkjun er reiðubúin til þess að veita frekari upplýsingar og funda með ráðuneytinu vegna málsins sé þess óskað.

Virðingarfyllst

Hörður Arnarson,
forstjóri

